

РОЛЬ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ.

Калюжна Тетяна
*к. філософ. н., старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
відділу андрагогіки Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
м. Київ,
tt-dd-kk@ukr.net*

Роль сучасного музею як багатовимірного освітнього простору значно підсилює музейна педагогіка, яка аналізує багатий педагогічний потенціал музею, розробляє механізми ефективного його використання в системі освіти. Науковець О.Любич дає визначення музейної педагогіки як наукової дисципліни на перетині музеєзнавства, педагогіки і психології, яка розглядає музей як освітню систему. Через свій міждисциплінарний характер музейна педагогіка оперує категоріями музеєзнавства та психолого-педагогічних дисциплін. [2, с. 287].

Специфічне освітнє музейне середовище створює умови для прояву інтересу особистості до історії, традицій, культури свого народу.

Унікальна роль музею полягає в тому, що він здатний одночасно впливати на інтелектуальну, емоційну і моральну сфери особистості, надає можливість отримати досвід безпосереднього особистого контакту з історією та культурою. Ця особливість сприяє ефективному формуванню когнітивних, афективних і поведінкових структурних компонентів особистості.

Віртуальні екскурсії музеями країни і світу не змінюють головних завдань музею, якими є:

- розширення сфери освіти на основі музейної педагогіки;
- розвиток творчої особистості, формування національної ідеології;
- збереження традицій, повернення до духовних цінностей;
- патріотичне виховання, розширення музейного простору;

- залучення молодого покоління до музеїв;
- ефективний та пізнавальний педагогічний вплив музею на різні категорії населення [2, с. 288].

Сучасний соціально-економічний стан розвитку суспільства, процеси інтеграції України у світовий економічний простір, соціальний запит на висококваліфікованих і компетентних фахівців вимагають від особистості бути конкурентноспроможною, готовою вирішувати складні питання та проблеми. Формування особистості засобами музейної педагогіки досить складний процес, який має основні принципи:

1. Аксіологічний підхід з фокусом на загальнолюдських цінностях, які сприяють розвитку демократії, перш за все — цінностях самовираження (духовних, вищих, вічних) [4, с. 13]. Місія музею в інформаційну добу доносити не лише достовірну інформацію, а розкривати цінність творчості (не лише художньої, а й конструктивного підходу до реальності).
2. Компетентнісний підхід до музейної комунікації, надання відвідувачу ролі суб'єкта комунікації, а через суб'єктність у сприйнятті — набуття власного досвіду, на якому саме і базується здатність до реалізації цінностей самовираження [3, с. 111–114]
3. Холістичний підхід, який передбачає: розвиток контекстного мислення [4, с. 134–138]; пошук точок перетину в різних культурах (на відміну від інтегративного способу взаємодії між культурами); відкриті межі — між культурами, сферами знань, навіть музеями. Холістичний підхід — це спосіб комунікації, побудований на онтології диференціального типу, де «різні чинники не редукуються до єдності, взаємодіють один з одним, змінюючись, виникаючи і зникаючи у цій взаємодії»[1, с. 76].

Отже, музейна педагогіка є однією з важливих ланок у формуванні особистості, здійсненні культурно-освітньої функції музею. Визначаючи

специфіку освітнього процесу в музейному середовищі, враховуючи багатий вітчизняний і зарубіжний досвід, музейна педагогіка визначає пріоритетні напрями освітньої діяльності, місце музейного компонента й способи його ефективного використання в системі безперервної освіти; відповідно до нової освітньої парадигми, формує особистість сьогодення.

Список використаних джерел

1. Горбунова Л. Лімінальність як концепт філософії (до обґрунтування трансформативного навчання). *Філософія освіти*. № 2(17). 2015 № 2(17). С. 65–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhilEdu_2015_2_4.
2. Любич О.І. Роль засобів музейної педагогіки в процесі виховання учнів у позашкільних навчальних закладах. *Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал*. URL: https://lib.iitta.gov.ua/5262/1/Liubych_2014.pdf
3. Удовиченко І. Компетентнісний підхід у музейній педагогіці. *Матеріали П'ятої науково-практичної конференції «Музейна педагогіка — проблеми, сьогодення, перспективи»/ НКП ІКЗ*. Київ, Талком, 2017. С. 111–114. URL: <https://www.academia.edu/35630887/>
4. Удовиченко І. Реалізація холистичного підходу в музейній практиці. *Історико-культурна спадщина: європейський вимір: тези Всеукраїнської науково-практичної конференції, 1 червня 2018 р./упор. Ю. Курдина*. Львів: Інтерпрінт, 2018 С. 136–140. URL: <https://www.academia.edu/36718216/>